

Tale fra helse- og omsorgsminister Bent Høie om pasientens helsetjeneste

Kjære Høyrevenner og kjære landsmøte!

Det var ingenting i det forrige stortingsprogrammet vårt som forutså at jeg skulle bestemme hvor mange vi fikk ha besøk av på julaften. Eller at det ikke blir så mange barnetog på mandag. Det siste året av denne stortingsperioden ble ikke slik vi så for oss.

Det er ikke Høyrepolitikk å gi råd om hvor mange du kan ha på besøk hjemme, eller lage en egen forskrift om at du må spise for å få ett glass vin, eller si at du ikke bør ha one night stands.

Det er derimot Høyrepolitikk å vise handlekraft i møte med en nasjonal krise som setter oss alle på prøve. Være åpne for ny kunnskap og erfaring og invitere næringslivet til en dugnad for å få produserte beskyttelsesutstyr.

Planer er bra, men hvis en ikke evner å endre kurs når kartet ikke stemmer med terrenget går det galt.

Det er Høyrepolitikk å skape et samfunn hvor mennesker har stor frihet til å ta sine egne valg. Vi ønsker et samfunn der felleskapet bryr seg om deg, men ikke bryr seg med deg. Da får vi tillit til at myndighetene vil oss vel.

Det er Høyrepolitikk å legge til rette for at ikke alt er stat eller marked, men at vi også skaper velferdssamfunnet gjennom frivillig innsats og at vi stiller opp for hverandre. Der vi sender det kjæreste vi har – barna våre på fotballtrening eller speiderleir der andre foreldre er frivillige ledere – og har tillit til at de tar godt vare på alle. Da skapes det tillit mellom oss.

Mange sier at folks tillit til myndighetene har vært avgjørende for at vi sammen har kommet bedre gjennom pandemien så langt enn mange andre land. Det er riktig. Men jeg vil si at tilliten mellom oss kanskje er enda viktigere. Skal en følge råd fra myndighetene så må en selvsagt oppleve at disse er godt ment og godt begrunnet, men en må også stole på at naboen stort sett følger de samme rådene.

Derfor skal Høyre fortsatt kjempe for et samfunn med frihet for enkeltmenneske, en sterk frivillig sektor og et samfunn som bygges nedenfra.

Krisen har vist oss at nettopp det skaper verdier og holdninger hos hver og en av oss som er helt avgjørende når katastrofen rammer. Det har vi sett nå når en internasjonal krise treffer hele landet vårt. Men det er det samme vi ser der vi bor – når små og store kriser rammer en familie eller et lokalsamfunn.

Derfor tar venstresiden feil når de mener at krisen har lært oss at vi trenger en sterke stat, mer reguleringer og mer nasjonal styring.

Krisen har lært oss at vi trenger fortsatt Høyrepolitikk i Norge!

Vi skal være stolte av hva vi har fått til sammen, men vi skal ikke glemme at vi ikke hadde klart det alene. EØS avtalen var Norges livline når vi ble kastet ut i ett opprørt hav av en internasjonal helsekrise i en tid der internasjonalt samarbeid ble angrepet, handelsrestriksjoner ble innført og vaksiner ble en del av stormaktenes kamp seg imellom.

Denne valgkampen kommer til å stå mellom oss som ikke bare vil sikre at denne livlinen beholdes, men også vil gjøre den sterkere. Og de som går til valg på å kutte av denne linen og dermed svekke vår beredskap i internasjonale kriser.

Vi gikk til valg i 2013 på å redusere de rødgrønne helsekøene. Vi har bevist at Høyres helsepolitikk virker i praksis. Fra 2013 til 2019 reduserte vi ventetidene med to uker! Det har mye å si når du har behov for hjelp.

Helsetjenesten måtte treffes av en pandemi for at ventetidene skulle komme opp igjen mot rødgrønt nivå.

Vi har resepten på å få ventetidene ned igjen:

- For det første styrker vi de offentlige sykehusene slik at de kan ta igjen utsatte behandlinger og undersøkelser.
- For det andre fortsetter vi å kjøpe mer av den ledige kapasiteten hos private
- og for det tredje utvider vi fritt behandlingsvalg til å gjelde flere områder.

Vi går til valg på at den gjennomsnittlige ventetiden skal være under 50 dager innen utgangen av neste stortingsperiode.

Det betyr at mange som trenger må vente to uker kortere enn i dag.

Til nå har omtrent 50 000 benyttet seg av fritt behandlingsvalg, og 1. mai utvidet vi ordningen til også å gjelde for flere områder innen rehabilitering. Dette må vi gjøre mer av. Vi må ta i bruk all ledig kapasitet hos de private og gi pasientene mulighet til å velge det tilbudet som passer best for dem.

Å avvikle fritt behandlingsvalg er oppskriften på å skape en todelt helsetjeneste. Uten fritt behandlingsvalg er det bare de med god råd som kan kjøpe seg ut av køen. Venstresidens politikk vil bety valgfrihet kun for de rike. Mens Høyre går til valg på en resept for å få ned helsekøene, vet vi at den rødgrønne kuren har motsatt effekt.

De vil:

- avvikle fritt behandlingsvalg,
- bruke private mindre
- og straffe de offentlige sykehusene økonomisk dersom de klarer å behandle flere pasienter enn planlagt.

Arbeiderpartiet vil altså sette systemet foran pasienten.

Dette vil gå utover de pasientene som i dag har glede av ordningen med fritt behandlingsvalg. For en tid tilbake fikk vi høre om Frida som var innlagt på Fekjær psykiatriske senter i Valdres. Hun hadde en alvorlig psykisk lidelse og et rusproblem.

Frida har vært innlagt ved flere institusjoner, men det var først på Fekjær at dagene ble fylt med meningsfull aktivitet. Her må hun gjøre ting, som å stille blomster og hugge ved. Hun har lært å vaske, rydde og få struktur på dagene.

For Frida har ikke dette alltid vært en selvfølge. Da hun var psykotisk, hadde hetetokter og svettet fordi hun stoppet med heroin, kunne hun dusje femti ganger om dagen. Det var motsatt da hun var deprimeret. Da orket hun ikke å gå i dusjen.

Nå har hun fått på plass rutiner.

Hun lærer å vaske, rydde og få struktur på dagene: Activity in daily living (ADL), opplæring i dagliglivets aktiviteter, kalles det på fagspråket. Hun kler på seg om morgenen, og dusjer kroppen om kveldene.

Fekjær er en av institusjonene i Fritt behandlingsvalg som har stor innsøking etter ordningen ble innført. Unge voksne mellom 18 og 35 år fra hele landet søker seg hit. De fleste er innlagt i seks måneder, og noen få inntil ett år.

Fekjær er veldig tydelige på en ting – fritt behandlingsvalg må fortsette og videreutvikles, slik at de kan fortsette å hjelpe mennesker som Frida.

Programforslaget vi behandler i dag viser at Høyre har en god politikk for å styrke hjelpeapparatet for de som trenger psykisk helsehjelp. Rus og psykisk helse har vært Høyres prioritering fra dag én.

Vi har jo alle sammen en psykisk helse. Derfor har Høyre sørget for at psykisk helse er en helt naturlig del av folkehelsearbeidet, på linje med fysisk aktivitet og fem om dagen. De fleste som får en mer alvorlig psykisk helseutfordring, får dette første gang i barne- eller ungdomsårene. Det kan gå ut over utdanning, arbeid og muligheten til å stifte familie.

Derfor har vi laget en egen opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse, som skal sørge for god hjelp der barn og unge lever sine liv.

Ensomhet er i ferd med å bli et folkehelseproblem. Kanskje særlig vanskelig er det for de unge som ikke opplever å få nære venner eller kjæreste, og de eldre som har mistet mange av sine nærmeste.

Derfor har vi laget en egen strategi mot ensomhet. Der vil vi bidra til at spesielt frivillige skaper plasser der for kan møtes og nye vennskap kan oppstå.

Vi vet at dette året har vært vanskelig for de fleste av oss. Mennesker er menneskets beste medisin. Vi har levd et år hvor det sosiale har vært begrenset og vi har hatt færre å være sammen med.

Det er vanskelig for veldig mange, men det har de alvorligste konsekvensene for de som fra før av var sårbare. Når vi nå sakte, men sikkert kommer tilbake til hverdagen slik vi var før 12. mars i fjor, kommer problemene til å gå over for de fleste, og vi vil sette større pris på de små tingene vi vet betyr så mye. Men noen vil bli stående tilbake med varige sår som følge av det de har opplevd dette året. De skal ikke bli stående igjen alene. Som Erna sa: Vi har stått sammen gjennom denne krisen, og skal gå sammen ut av krisen.

Derfor foreslo vi senest denne uken å styrke innsatsen på psykisk helse og rusfeltet med 300 millioner kroner. For å nevne noe skal dette gå til psykisk helsearbeid i skolen, ulike tilskuddsordninger, et nytt senter for rådgivning om spiseforstyrrelser i Tromsø, og til å styrke det behandlingstilbudet vi har fra før.

Dette kommer i tillegg til en rekke bevilgninger for å ivareta særlig sårbare grupper det siste året, med styrking av kommunale helse- og omsorgstjenester, spesialisthelsetjenesten og tilbud fra frivillige.

Høyre gikk til valg for fire år siden på det som mange andre har omtalt som vår tids viktigste sosiale reform, nemlig rusreformen. Vi har fremmet til Stortinget en reform og et lovforslag som ville vært det endelige oppgjøret med den stigmatiseringen vi i all for lang tid har påført mennesker med rusavhengige med.

Vi vet at mange av disse nettopp har begynt å bruke rus for å døyve smerten som følge av vold, kriminalitet eller overgrep som de ble utsatt for i barne- og ungdomsårene. Det er vondt å tenke på at vi i så mange år har møtt disse menneskene med å straffe dem for konsekvensen av det de har blitt utsatt for.

Den rusreformen Høyre i regjering la frem for Stortinget var en grundig rusreform. Den var godt utredet, og i tråd med det verdens helseorganisasjon regner som best practice. Dessverre var ikke det politiske Norge modent for å gjennomføre denne reformen.

Men kjære Høyre – den tiden vil komme og ingen kan ta fra oss at det var vi som la frem denne reformen først.

Høyre har mange andre store ambisjoner for å bedre tilbudet til rusavhengige. Ikke minst med Erna og Sveinung sine endringsforslag til programmet. Jeg håper dere gjør som meg og stemmer for disse forslagene.

Tusen takk!